

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**



Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕХНОЛОГІЇ ПУБЛІЧНОГО МОВЛЕННЯ В ПОЛІТИЦІ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма «Політичні технології та аналіз політики»
Спеціальність С2 Політологія
Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація
та міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні
кафедри політичних наук
Протокол № 06 від 18.11.2025 р.

Завідувач кафедри

Монолатій І. С.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Технології публічного мовлення в політиці
Викладач (-і)	Мосора Михайло Андрійович
Контактний телефон викладача	+380964340284
E-mail викладача	mykhailo.mosora@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	вівторок 15.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Силабус навчальної дисципліни «Технології публічного мовлення в політиці» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців на другому (магістерському) рівні вищої освіти ОПП «Політичні технології та аналіз політики», спеціальність С2 Політологія. Предметом вивчення навчальної дисципліни є система принципів, засобів і практик створення, аналізу та використання публічного політичного мовлення з метою впливу на свідомість, поведінку й політичний вибір аудиторії. Основними складовими є політичне мовлення, риторичні стратегії та тактики, мовні та стилістичні засоби, «етос, пафос і логос» у політичному дискурсі, політична аргументація, політична риторика в медіа та цифровому середовищі, культура публічної дискусії та дебатів. Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти другого рівня передбачає вивчення дисципліни «Технології публічного мовлення в політиці» за денною формою навчання в обсязі 90 годин, в тому числі: 12 годин лекцій, 18 години семінарських занять і 60 години самостійної роботи. Навчальна дисципліна вивчається протягом одного семестру. Предметом вивчення навчальної дисципліни «Технології публічного мовлення в політиці» є система теоретичних знань, концепцій, моделей і методів, що забезпечують розуміння правил ведення публічного мовлення в політиці крізь призму сучасних міждисциплінарних підходів. <i>Лекційні заняття</i> системно охоплюють увесь курс, допомагають здобувачам освіти усвідомити його значення, обсяг і структуру, зміст окремих розділів і тем, надають змістовну, організаційну та методичну допомогу у самостійному їх вивченні, визначають найбільш складні теми та питання. Проведення <i>практичних та семінарських занять</i> має на меті надати здобувачам вищої освіти другого рівня навички практичного застосовування набутих під час лекцій теоретичних знань про поняття, зміст ведення публічного політичного дискурсу; систему теоретичних знань, концепцій, моделей і методів, що забезпечують розуміння явища політичної риторики крізь призму сучасних міждисциплінарних підходів. <i>Самостійна робота</i> здобувачів освіти є невід’ємною складовою частиною навчального процесу. Основна мета самостійної роботи – засвоєння навчального	

матеріалу, передбаченого програмою курсу і не охопленого іншими видами занять – лекційними, семінарськими тощо. Самостійна робота здобувачів освіти сприяє розвитку у них критичного мислення та формування навичок цілеспрямованої самостійної роботи з літературними джерелами, нормативними документами, інформацією в цілому та вміння на їх основі аналізувати та вирішувати проблемні питання і робити власні висновки та обґрунтування як теоретичного, так і практичного характеру.

Опанувавши курс, здобувачі вищої освіти мають вміти використовувати теоретичні знання з дисципліни у практичній діяльності (веденні публічного мовлення; виступі на публічних заходах; участі у дебатах, круглих столах, конференціях тощо); використовувати понятійно-категоріальний апарат навчальної дисципліни «Технології публічного мовлення в політиці»; розуміти сутність, функції та роль політичної риторики в політичному процесі; знати та розуміти класичні та сучасні риторичні теорії; типи політичних промов (передвиборчі, парламентські, кризові, інавгураційні); розуміти особливості дебатів, політичних заяв, звернень і публічних дискусій; знати правила побудови аргументованого та переконливого виступу; ознайомитись із кращими зразками політичних промов в історії.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Технології публічного мовлення в політиці» є формування в студентів теоретичних знань і практичних навичок створення, аналізу та критичної оцінки політичного мовлення як інструменту впливу в публічному та політичному просторі. Важливим аспектом є підготовка студентів до усвідомленого, професійного та етичного використання політичного мовлення як засобу впливу, переконання й комунікації в публічній сфері. Дисципліна покликана сформувати у студентів навички публічного мовлення, що стануть важливою компетенцією за напрямками публічної служби, медіа чи політичних технологій.

Основними цілями вивчення дисципліни є сформувати розуміння ролі політичної риторики в політичному процесі та демократичному суспільстві; навчити аналізувати політичні тексти й виступи з погляду аргументації, риторичних стратегій та маніпулятивних прийомів; розвинути вміння ефективно й етично використовувати мовні та комунікативні засоби в публічній політичній діяльності; сприяти формуванню критичного мислення та стійкості до пропаганди і популізму; виховати культуру публічної дискусії, дебатів і відповідальної політичної комунікації.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

ІК-1. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій.

Загальні компетентності:

ЗК-04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК-01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

СК-05. Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.

СК-06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Предметні результати навчання:

ПРН-01. Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.

ПРН-02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.

ПРН-04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.

ПРН-08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

5. Організація навчання**Обсяг навчальної дисципліни**

Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	С2 Політологія	1	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.
------	----------------

	лекції	семінарські заняття	сам. роб.
Тема 1. Теоретичні основи риторики як науки: основний понятійно-категоріальний апарат.	2	4	10
Тема 2. Історія розвитку політичної риторики.	2	2	10
Тема 3. Давньогрецькі та давньоримські традиції політичної риторики. Основні категорії класичної риторики.	2	2	10
Тема 4. Теорія аргументації та особливості публічного виступу у політичній сфері.	2	2	10
Тема 5. Політичні промови що змінили світ періоду Нового часу.	2	4	10
Тема 6. Політичні промови що змінили світ періоду XX-XXI ст.	2	4	10
ЗАГ:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Структура розподілу балів передбачає: 1) відповіді на семінарських заняттях – 50 балів; 2) написання контрольної письмової роботи – 30 балів; 3) виконання індивідуального завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політологічного характеру – 20 балів (з них 10 балів – за проєкт, 10 балів – за представлення). Загальна кількість – <i>100 балів</i> .		
Вимоги до письмових робіт	Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: – виявлення розуміння сутності понять і термінів – <i>9 бали</i> ; – вміння структурувати основні принципи та методи дослідження – <i>12 бали</i> ; – знання теоретичних засад, завдань, методів – <i>9 бали</i> ; Загальна кількість – <i>30 балів</i> .		
Семінарські заняття	На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки. Робота на семінарських заняттях оцінюється в діапазоні від 2 до 5 балів.		

	5 балів студент отримує за вичерпну бездоганну відповідь із наведенням двох і більше прикладів на підтвердження теоретичного положення, яке розглядається. 4 бали – за повну відповідь із наведенням двох і більше прикладів проте з однією-двома змістовими неточностями. 3 бали – за неповну правильну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей чи невірно наведені приклади або їх відсутність. 2 бали – за часткову, з грубими недоліками відповідь, або за її неадекватність завданню чи відсутність взагалі. При переведенні в бали в сумі можна набрати 50 балів. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент, який не виконав завдання, що виносилися на самостійну роботу, в установлений термін та отримав менше 30% за поточний контроль направляється на талон №2. До того часу, він має виконати/доопрацювати завдання та подати їх на перевірку викладачу.
Підсумковий контроль	Рівень знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт. Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проєктів. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість балів.
7. Політика навчальної дисципліни	
Письмові роботи: студент зобов'язаний добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, які виносяться на практичні заняття та самостійну роботу. вчасно виконати письмове завдання (підготовка реферату; виконати підсумковий тест у зазначений день. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Академічна доброчесність: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв, планшету чи іншого мобільного пристрою під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до не зарахування результатів чи не складання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.	

Відвідування занять. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача кожного вівторка о 15.00.

Навчання за індивідуальним графіком: студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань. системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Неформальна освіта: порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів на платформах самоосвіти Prometheus, Ed Era, Coursera, Udemy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Повторне вивчення дисципліни: студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

8. Рекомендована література

Література:

Основна

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 472 с.
2. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика. Львів, 2001.
3. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення : навч. посіб. Львів, 1990.
4. Борг Джеймс. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. Харків : Фабула, 2019. 304 с.
5. Вандишев В.М. Риторика. Екскурс в історію вчень і понять. К.: Кондор, 2003.
6. Єлісєвич Ю. П. Ораторське мистецтво : постановка голосу й мовлення : навч. посіб. / за ред. В. В. Різуна. Київ : Атіка, 2008. 204 с.
7. Коваленко С. Сучасна риторика : навч.-практ. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 184 с.
8. Мацько Л., Мацько О. Риторика стародавньої Греції і стародавнього Риму. Дивослово. 2002. № 1.

9. Монолатій І. Разом, але майже окремо. Взаємодія етнічних акторів на західноукраїнських землях у 1867–1914 рр.: монографія. ІваноФранківськ: Лілея-НВ, 2010. 736 с.
10. Мосора М. Політичне майбутнє Шотландії та Північної Ірландії. Два шляхи – один вибір? Прикарпатський вісник НТШ (серія «Думка»). 2019. № 4 (56). С. 87–98.
11. Олійник Т.І. М. Туллій Цицерон – вершина римського красномовства. Київ, 1990.
12. Сагач Г. М. Риторика: навч. посіб. для студ. серед. і вищ. навч. Закладів. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Вид. Дім «ІнЮре», 2000. 568 с.
13. Саймон Себаг-Монтефіоре. Промови, що змінили світ. Київ : КМ-БУКС, 2017. 328 с.
14. Хоменко І. В. Еристика : мистецтво полеміки. Київ, 2001.
15. Mosora Mykhailo. Separatism as a political phenomenon – an analysis. The EU's experiences and lessons for Ukraine. Przegląd Sejmowy. 2022. № 4(171). S. 229-244.

Допоміжна

1. Арістотель. Політика [пер. з давньогр.]. Київ: Основи, 2000. 239 с.
2. Арістофан. Комедії [пер. з давньогр.]. Львів: Апріорі. 2025. 704 с.
3. Лукрецій. Про природу речей [пер. з лат.]. Львів: Апріорі, 2024. 264 с.
4. Платон. Держава [пер. з давньогр.]. Київ: Основи, 2000. 355 с.
5. Платон. Діалоги / Платон [пер. з давньогрец.]. Х.: Фоліо, 2022. 352 с.
6. Цезар Юлій. Нотатки про війну з галлами [пер. з лат.]. Львів: Апріорі, 2022. 248 с.
7. Цицерон, Марк Туллій. Про закони. Про державу. Про природу богів [пер. з лат.]. Львів: Апріорі, 2019. 392 с.
8. Сенека. Моральні листи до Луція [пер. з лат.]. Львів: Апріорі, 2017. 552 с.

Інформаційні ресурси

Rhetoric and Rhetorical Analysis Lecture <https://www.youtube.com/watch?v=57NRiWsh-Uw>
 Populism, Aristotle and Hope - Rory Stewart OBE
<https://www.youtube.com/watch?v=aCSlNrI4nhY>
 Francis Fukuyama. Against Identity Politics <https://www.youtube.com/watch?v=33VQg5Vqjis>

Рекомендовані курси на платформах самоосвіти

Курс «Ораторське мистецтво» <http://test.skillsacademy.com.ua/courses/24>
 Public Speaking course <https://www.udemy.com/course/publicspeakingacademy/>

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Карпатського національного університету імені Василя Стефаника
<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

Викладач



М. А. Мосора